

Inteligentný ekologický vývoj a digitálna transformácia ekonomiky (3)¹

Smart ecological development and digital economic transformation (3)

MAGDALÉNA ČERVENŇOVÁ

Abstrakt

V tretej časti nášho príspevku sa pokúsime načrtnúť aktuálne problémy digitálnej transformácie ekonomiky a inteligentného ekologického vývoja počas a po pandémie koronavírusu. Najdôležitejšou víziou do budúcnosti je nasmerovať Slovensko na cestu konkurencieschopnej, znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomiky pri demografických zmenách a pri meniacom sa globálnom prostredí.

Digitálne hospodárstvo je veľkou výzvou aj pre daňové systémy, ktoré je potrebné upraviť, aby boli efektívne a spravodlivé.

Kľúčové slová

Digitálna transformácia ekonomiky, digitálne služby, digitálna daň

Abstract

In the third part of our paper, we will try to outline the current problems of the digital transformation of the economy and smart ecological development during and after the coronavirus pandemic. The most important vision for the future is to steer Slovakia on the path of a competitive, profitable and environmentally sustainable economy in the face of demographic change and a changing global environment.

The digital economy is also a major challenge for tax systems, which need to be adjusted to be efficient and fair.

Key word

Digital transformation of the economy, digital services, digital tax

JEL Classification

F 64, H 23, Q 56, Q 57

Úvod

Pre profitovanie Slovenska v plnej miere z digitálnej transformácie ekonomiky a z príležitostí,

¹ Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0779/19 „Výzvy digitalizácie ekonomiky pre oblasť zdaňovania, možné riešenia a ich predpoklady“.

ktoré so sebou prináša, je práve aktuálny čas na jej realizáciu práve teraz počas a po pandémii koronavírusu. Zodpovedná a dôsledná implementácia stratégie digitálnej transformácie Slovenska do roku 2030 má napomôcť pretransformovaniu Slovenska na modernú krajinu s inovačným a ekologickým priemyslom, ktorý v rozhodujúcej miere ťaží zo znalostnej digitálnej a dátovej ekonomiky, ekonomiky s pridanou hodnotou, ktorá využíva digitalizáciu aj pre oblasť zdaňovania, tiež efektívnou verejnou správou spravujúcou inteligentné využívania územia a infraštruktúry a tiež s informačnou spoločnosťou, ktorej občania v plnej miere využívajú svoj potenciál a žijú svoj život kvalitne a bezpečne v digitálnej ére.

Digitálnou transformáciou ekonomiky a inteligentným ekologickým vývojom sa môže Slovensko do roku 2030 zaradiť medzi digitálnych lídrov a nasmerovať krajinu na cestu špičkových digitálnych štátov, ktoré sú konkurencie schopné a nasmerované na cestu ekonomického rastu.

Digitálna transformácia ekonomiky, jej priebeh a súčasný stav

Táto téma bola už aktuálna, keď svet začal s automatizáciou procesov takmer pred tridsiatimi rokmi. Používanie internetu, webových stránok dalo základ pre digitálnu transformáciu ekonomiky. Tieto digitálne procesy podporujú interakciu firiem so zákazníkmi, príkladom môže byť napríklad internetové bankovníctvo. Proces digitálnej transformácie mal vplyv na potrebu zriaďovať vo firmách špecializované digitálne tímy pre spravovanie nových sociálnych a mobilných kanálov. Vďaka, ktorým môžu firmy využívať digitálne dáta na vlastné aktivity a interakcie. Postupom transformácie, aby firmy mohli čo najefektívnejšie využiť obrovské množstvo informácií (dát), firmy spájajú všetky procesy a zariadenia do sietí.²

Jednotlivé odvetvia národného hospodárstva digitálne technológie transformujú úplne novým spôsobom a tiež ponúkajú výrazné zlepšenia v oblasti efektívnosti, personalizácie, ale aj v oblasti bezpečnosti.

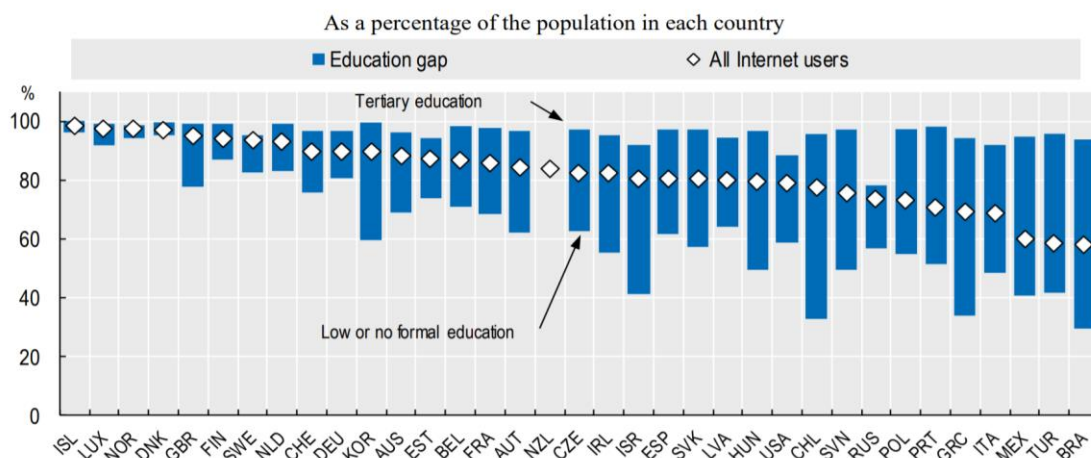
V krajinách OECD podľa štúdie OECD z roku 2018³ hodnotenie úrovne digitalizácie naznačuje, že aj keď proces digitálnej transformácie začal zhruba pred polstoročím, digitálne technológie až v súčasnom období vo veľkej miere začali ovplyvňovať v podstate každého jednotlivca v krajinách OECD. Kým v roku 2016 podľa spomínanej štúdie malo prístup k internetu iba 83 % dospelých populácie krajín OECD, ale až 95 % firiem malo v sledovanom období, vysokorýchlostné pripojenie k internetu. Rozšírenie digitalizácie pokračovalo aj v roku 2017, podľa spomínanej štúdie na 100 ľudí žijúcich v krajinách OECD pripadalo takmer 102 predplatného mobilného širokopásmového pripojenia. Tým, že väčšina ľudí, ktorí žijú v krajinách OECD v súčasnosti už vlastní smart mobilný telefón, posúva vplyv od ekonomiky do spoločnosti v digitálnej rovine v oveľa väčšom rozsahu.

Aj napriek obrovskému rozvoju digitálnych technológií, stále ešte na globálnej úrovni pretrvávajú rozdiely v digitalizácií. V tejto súvislosti môžeme uviesť, že dnes menej ako polovica svetovej populácie stále nemá pripojenie na internet. Miera využívania internetu sa v krajinách OECD mení podľa veku, podľa úrovne vzdelania a výšky príjmu, hoci tieto rozdiely sa postupne stierajú. Napríklad na grafe č.1 môžeme vidieť, že v krajinách ako sú Island, Nórsko, Dánsko či Luxembursko rozdiel medzi obyvateľmi s vyšším či nižším vzdelaním sa takmer vytratil, zatiaľ čo v iných krajinách zostáva stále výrazný.

² www.auriga.com/blog/2016/digital-transformation-history-present-and-future-trends/

³ www.oecd.org/going-digital/C-MIN-2018-6-EN.pdf

Graf 1 : Medzery vo využívaní internetu podľa dosiahnutého vzdelania, 2016
(v percentách populácie danej krajiny)

Source: OECD 2017b.

GOING DIGITAL IN A MULTILATERAL WORLD

For Official Use

V indexe DESI (index digitálnej ekonomiky a spoločnosti) za rok 2018 ako sme už uviedli v predchádzajúcich príspevkoch obsadilo Slovensko 20. miesto spomedzi 28 členských štátov EÚ. Slovensko sa tak začleňuje do skupiny, ktoré majú slabé výsledky (patrí sem tiež Bulharsko, Grécko, Cyprus, Rumunsko, Poľsko, Maďarsko, Chorvátsko a Taliansko).

Podľa Správy o Slovensku pre rok 2019⁴ sa hospodársky rast krajiny a rast HDP naďalej zrýchľuje a SR sa zaradí medzi najrýchlejšie rastúce ekonomiky EÚ. Tieto priaznivé vyhliadky sú založené na kombinácii silného domáceho dopytu a výraznejšieho rastu vývozu. Tento priaznivý vývoj bol u nás ale aj na celom svete narušený pandémiou koronavírusu, ktorá odhaľuje aj slabé miesta finančného sektora eurozóny a zvyšuje riziko ďalších kríz. V tomto náročnom období môže ekonomika eurozóny tento rok zaznamenať výrazný pokles až o desatinu. ECB upozorňuje, že dôsledky pandémie bude eurozóna cítiť omnoho dlhšie. Preto je veľmi dôležité, aby sa hospodárstvo začalo viac spoliehať na vedomosti, stávalo sa na ekonomike s pridanou hodnotou, k tomu však bude potrebné investovať do digitálnej pripojiteľnosti a do digitálnej transformácie podnikov do udržateľných a ekologických investícií, do zvyšovania zručností a do budovania sociálnej infraštruktúry. Tiež je dôležité urýchlene riešiť také výzvy ako nedostatok pracovnej sily s pokročilými digitálnymi zručnosťami a tiež slabú podporu inovácií v podnikateľskom sektore. Je potrebné upozorniť aj na najťažšie dopady automatizácie na pracovnú silu Slovenska spomedzi krajín OECD vzhľadom na existujúcu prevažujúcu orientáciu priemyslu na úzko špecializované výroby s nízkou pridanou hodnotou a na nízku úroveň digitálnych zručností pracovnej sily čo sa

⁴ European Commission, Country Report Slovakia 2019, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-europea-country-report-slovakia-en-O.pdf (1.3.2019)

výraznou mierou prejavilo počas pandémie koronavírusu.

Analýzy EK (napr. Správa o Slovensku)⁵ upozorňujú, že slovenské hospodárstvo je ešte aj v súčasnej dobe primárne založené na tradičných odvetviach ako je automobilový priemysel a je veľmi slabo orientované na digitálnu ekonomiku a na inovačný priemysel.

Na Slovensku digitálna ekonomika rastie pomaly, v období rokov 2012-2016 medzi ročne vzrástla iba o 0,7 %, ide o 4 – krát pomalšie tempo aké vykazujú silné digitálne ekonomiky EÚ. Pri tomto pomalom digitálnom raste ekonomiky Slovenska, súčasné rastové faktory ekonomiky krajiny čoskoro narazia na budúce obmedzenia (ako je napr. nedostatočná kapitalizácia, rastúce náklady na pracovnú silu, oneskorená produktivita), pokiaľ sa Slovensko urýchlene nezačne orientovať na digitálnu ekonomiku s pridanou hodnotou, ktorá rešpektuje zdravé životné prostredie.

EK v Správe o Slovensku 2019⁶ upozorňuje, že regulačné prostredie na Slovensku nie je v súčasnosti nastavené tak, aby dostatočne podporovalo a uľahčovalo fungovanie začínajúcich podnikateľov, malých a stredných podnikateľov a tiež ani veľkým podnikom pokračovať v investovaní do našej miestnej ekonomiky. Úlohou štátu by malo byť motivačne podporovať budovanie tohto strategického ekosystému, vzhľadom na realitu trhu na Slovensku je dôležitá rovnosť v postavení medzi malými a strednými podnikateľmi a veľkými podnikmi.

Podniková sféra v súčasnosti nie je v dostatočnej miere motivovaná pre tvorbu nových inovácií a zároveň aj informovanosť o možných výzvach a projektoch nie je dostatočná. Aj napriek veľkým prínosom start-upov, vytvárajú nové pracovné miesta, prinášajú inovácie čo napomáha aj rozvoju veľkých podnikov a naopak, veľké podniky tiež prispievajú k rastu start-upov, ale štát v dostatočnej miere nepodporuje start-upy, ktoré už existujú a tiež v nedostatočnej miere podporuje vznik ďalších, štát vyvíja aj malú iniciatívu na relokáciu inovatívnych firiem na Slovensko.

Pre úspešné napredovanie Slovenska v digitálnej transformácii ekonomiky je nevyhnutné upraviť aj legislatívne prostredie súvisiace s výstavbou a územným plánovaním na Slovensku, v súčasnosti skôr spomaľuje výstavbu a investície do potrebnej infraštruktúry. Zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku naráža na problémy pri aplikácii v praxi, dochádza k častému konfliktu záujmov.

Príklady vyspelých krajín EÚ v digitálnej ekonomike, upozorňujú na to, že práve digitálna transformácia ekonomiky a posun smerom k inovačnému hospodárstvu má značný potenciál stať sa skutočným motorom udržateľného ekonomického rastu Slovenska po pandémii koronavírusom. Nevyhnutnou podmienkou digitálnej transformácie je podporiť podmienky pre efektívnu spoluprácu telekomunikačných firiem pri výstavbe infraštruktúry. V tomto smere je významná nová smernica, ktorá vstúpila do platnosti v decembri 2018 a stanovuje sa ňou Európsky kódex elektronických komunikácií (the European Electronic Communications Code/EECC)⁷. Prenesenie tohto kódexu do právneho poriadku SR umožní vytvárať prostredie stimulujúce investície do infraštruktúry. Veľmi významné je aj zavádzanie 5G sietí, ktoré predstavujú základný pilier širokej škály služieb, ktoré sú dôležité pre správne fungovanie trhu a udržanie kľúčových spoločenských a hospodárskych funkcií (energetika, bankovníctvo, doprava, zdravotníctvo, priemysel a pod.).

Spoločnosť Mckinsey vo svojej analýze uvádza, že prostredníctvom digitálnej transformácie

⁵ European Commission, Country Report Slovakia 2019, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/-report_slovakia_en_O.pdf (1.3.2019)

⁶ European Commission, Country Report Slovakia 2019, https://ec.europa.eu/info/files/file_import/2019-europea-semester-country-report-slovakia_en_O.pdf.(1.3.2019)

⁷ EUR-Lex, Directive establishing the European Electronic Communication Code, [https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj\(10.3.2019\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj(10.3.2019))

by sa podiel digitálnej ekonomiky na Slovensku mohol zvýšiť až na sumu 20,9 miliardy EUR, čo by predstavovalo 16,9 % HDP krajiny do roku 2025 (celkovo 123,8 miliárd EUR)⁸, tento priaznivý vývoj bol v súčasnosti narušený pandémiou koronavírusu, táto náročná súčasná situácia podčiarkla nevyhnutnosť a dôležitosť digitalizácie vo všetkých oblastiach ekonomiky. Slovenské firmy zažívajú silnú konkurenciu v rámci jednotného digitálneho trhu EÚ, na ktorú v takej miere neboli pripravené krajiny strednej a východnej Európy vrátane Slovenska. Podľa analýzy spoločnosti Mckinsey⁹ by mali uchopiť plný potenciál informatizácie prostredníctvom úzkej spolupráce a zdieľania osvedčených postupov a zabezpečovať výmenu najlepších skúseností, know - how, tento postup zrýchli digitálnu transformáciu jednotlivých krajín. Pre digitálnu transformáciu ekonomiky, ktorá predstavuje nový motor udržateľného ekonomického rastu je dôležitá efektívna spolupráca medzi priemyslom, podnikateľmi, vedeckými pracoviskami, univerzitami a entitami štátnej správy. Táto spolupráca je kľúčom k tomu, aby Slovensko produkovalo kvalitnú vedu, výskum a inovácie, ktoré budú môcť byť v krátkom čase implementované do praxe a zároveň prístupné aj občanom pre skvalitnenie ich života ako aj zabezpečiť zlepšenie celkovej výkonnosti krajiny. Súčasné rastové faktory ekonomiky krajiny už narážajú a v budúcnosti budú ešte viac narážať na obmedzenia (napr. nedostatočná kapitalizácia, rastúce náklady na pracovnú silu, oneskorená produktivita ...), pokiaľ Slovensko nenastúpi na cestu digitálnej transformácie ekonomiky a udržateľného rastu. Pre dosiahnutie tohto cieľa je potrebné využiť nielen domáci inovačný potenciál, lokálne zdroje a energiu, ale zároveň aj globálne zdroje z komerčného prostredia ako napríklad cloudové služby, ktoré sa vyvíjajú obrovským tempom a na základe reálnych skúseností a množstva dát, s ktorými pracujú sa optimalizujú. Pri rozvoji inovatívneho podnikateľského prostredia a podpory start-upov na Slovensku je a bude potrebné venovať zvýšenú pozornosť aj posilneniu súkromných investícií formou rizikového kapitálu. Aj takouto formou finančnej podpory sa prispeje k tomu, že začínajúci podnikatelia budú mať záujem podnikat' na Slovensku a zároveň prispievajú k transformácii na digitálnu ekonomiku. Takéto nastavenie zabezpečí rýchlejšie dosiahnutie želaných výsledkov, ich dôležitosť a hlavne dlhodobú udržateľnosť. Požiadavky digitálnej doby vyžadujú, aby aj Slovensko vytvorilo podmienky pre postupnú digitálnu transformáciu všetkých odvetví hospodárstva.

Perspektívy a problémy zdaňovania digitálnej ekonomiky

Počas posledných 100 rokov sa svet v dôsledku digitalizácie a technických zmien výrazne zmenil. Tieto zmeny mali a majú výrazný dopad aj na oblasť zdanenia, či už priamych alebo nepriamych daní. Daňové pravidlá, ktoré sú platné v súčasnosti ešte nie sú navrhnuté tak, aby adekvátne pokrývali aj tie spoločnosti, ktoré sú virtuálne, globálne prípadne majú malú alebo žiadnu fyzickú prítomnosť. Jednou z hlavných otázok je či sú pravidlá medzinárodného zdaňovania aj naďalej postačujúce a dokážu plniť svoj cieľ v modernej ekonomike, kde prichádzajú do popredia nehmotné faktory a fyzické vzdialenosti strácajú význam. Zmeny spôsobené digitalizáciou ako napr. rastúca dôležitosť dát a spoliehanie sa na nehmotné aktíva

⁸ Mckinsey, The Rise of Digital Challengers Perspective on Slovakia, <https://digitalchallengers.mckinsey.com/files/The-rise-of-Digital-Challengers-Perspective-on-Sk.pdf> (20.3.2019)

⁹ Mckinsey, The Rise of Digital Challengers Perspective on Slovakia, https://digitalchallengers.mckinsey.com/files/_The-rise-of-Digital-Challengers-Perspective-on-Sk.pdf(20.3.2019)

vyvolávajú potrebu až nevyhnutnosť upraviť systém zdaňovania a tiež aj upraviť pravidlá zdaňovania z cezhraničných transakcií. Vplyvom digitalizácie narastá aj príležitosť na vyhýbanie sa daniam a presun ziskov subjektov, ktorí podliehajú len veľmi nízkemu alebo žiadnemu zdaneniu.

Obchodné modely v digitalizovanej podobe významnou mierou pomáhajú cezhraničnému výkonu podnikateľskej činnosti aj bez potrebnej fyzickej prítomnosti v štáte, kde sú zákazníci, prípadne iný zdroj príjmov. Súčasný modely najmä vo sfére zamedzenia dvojitého zdanenia spravidla zakladajú rozdelenie zdaňovacej jurisdikcie práve na fyzickej prítomnosti.

Zvýšený podiel digitálnej ekonomiky na klasickom hospodárstve z hľadiska prítomnosti na trhu prispieva k tomu, že štáty čelia zníženiu daňových základov a klesajúcim rozpočtovým príjmom. Táto situácia má vplyv na prístup vo vzťahu k súčasne platnému systému nástrojov, ktoré zamedzujú vznik dvojitého zdanenia.

V súčasnosti sú už vyvíjané iniciatívy či už na akademickej pôde alebo na úrovni medzinárodných organizácií, ktoré sa zaoberajú otázkou ako riešiť zdaňovanie digitálnej ekonomiky. Často diskutovanou otázkou je zavedenie jednotného systému zdaňovania digitálnej ekonomiky. Digitalizácia hospodárstva jednotlivých krajín poukazuje aj na ťažkosti pri určovaní krajiny (jurisdikcie), v ktorej sa tvorí hodnota a kde by sa malo uskutočňovať zdaňovanie. Otázkou je tiež ako spoločnosti, ktoré pôsobia v digitálnej ekonomike tvoria hodnotu a tiež vytvárajú zisky a ako sa táto digitálna ekonomika odvoláva na pojmy „zdroj“, „rezidencia“ alebo tiež „zisky na daňové účely“. Obchodné modely platné v súčasnosti môžu posúvať základné obchodné funkcie a tiež viesť k rozdielnej distribúcií daňových práv medzi štátmi, čoho následkom je nízke zdaňovanie respektíve nezdanenie.

Spomenuté nedostatky spôsobujú, že v súčasnosti platný rámec, na ktorom sú prijaté primerané opatrenia, ktoré sa týkajú pravidiel zdaňovania podnikov, nezabraňujú zhoršovaniu situácie a tiež ďalšiemu prehlbovaniu problémov. Ak nepríde k nápravám v tejto oblasti môže to viesť k daňovým optimalizáciám firiem a daňovým výpadkom pre štáty alebo tiež k vzniku konkurenčných súborov medzinárodných noriem.

Digitálna ekonomika aj javy s ňou súvisiace predstavujú veľké výzvy. V tejto súvislosti môžeme si všimnúť, že zdaňovanie, respektíve dane môžu slúžiť tiež ako nástroj na dosahovanie iných cieľov napr. stieranie rozdielov medzi podnikateľmi ako len uspokojovanie fiškálnych záujmov štátu alebo obcí. Ak sa vybrané digitálne javy budú zdaňovať, je potrebné zvažovať či toto riešenie bude dostatočné na národnej úrovni alebo je potrebný koordinovaný spoločný prístup na medzinárodnom fóre. Za súčasného stavu môžeme konštatovať, digitálna ekonomika prináša výhody iba určitým skupinám štátov, medzinárodným korporáciám či jednotlivcom.

V rámci digitálnej ekonomiky moderné technológie predstavujú veľké výzvy pre daňové správy štátov, čo sa týka efektívnosti správy daní, zjednodušenie medzinárodnej spolupráce a tiež môžu byť prospešné aj pri znižovaní daňových únikov.¹⁰

Existujúce daňovo-právne predpisy v súčasnosti obsahujú už nepostačujúce pravidlá. Pri úprave legislatívy je dôležité prihliadať na to, aby sa zisky právnických osôb zdaňovali tam, tam kde sa hodnota skutočne vytvára. Stotožňujeme sa s názorom, že už dochádza k ustáleniu nového princípu zdaňovania medzi už etablované a tradičné princípy.¹¹

Pravidlá zdaňovania príjmov právnických osôb v prevažnej miere sú založené na fyzickej prítomnosti v tej-ktorej krajine. Dá sa povedať, že sa nezohľadňuje hodnota, ktorá bola

¹⁰ Hrabčák, L.: Výzvy pre daňové právo v podobe Blockchain technológie. In. Zborník príspevkov zo 6. ročníka Jarnej internacionalizovanej školy doktorantov UPJŠ 2019 Košice: Šafarikpress,2019, s.160

¹¹ Babčák, V.: Daňové právo na Slovensku. 1.vydanie.Bratislava: EPOS, 2015, s.39

vytvorená účasťou používateľov v danej jurisdikcii.¹²

Ide o veľmi naliehavé aktuálne otázky to si uvedomujú štáty či už na úrovni medzinárodnej alebo na úrovni jednotlivých štátov a preto si môžeme všimnúť iniciatívy danú oblasť právne regulovať.

Z teoretického hľadiska pri pojme digitálna služba môže ísť o chápanie tohto pojmu :

- v užšom chápaní ide o stotožnenie pojmu digitálna služba a digitálna reklama,
- v širšom chápaní vychádzame z návrhu smernice Rady (EÚ), ktorou sa stanovujú pravidlá, ktoré sa týkajú zdaňovania príjmov právnických osôb, ktoré sa vyznačujú významnou digitálnou prítomnosťou, ide o služby poskytované cez internet alebo elektronickú sieť, ktorých poskytovanie je z dôvodu ich povahy z veľkej časti automatizované s minimálnym ľudským zásahom, pričom je možné ho zabezpečiť bez informačnej technológie ...¹³

Pod pojem digitálna služba tiež môžeme zaradiť poskytovanie digitálnych produktov vrátane softvéru a jeho modifikácií a inovácií, služby, ktoré podporujú prítomnosť podnikov prípadne jednotlivcov v elektronickej sieti, ako webová stránka, webová lokalita, služby automaticky generované počítačom cez internet prípadne elektronickú sieť ako reakcia na špecifické údaje, ktoré zadá odberateľ a pod.

Medzi najzávažnejšie problémy z pohľadu vedy o daňovom práve je nepochybne miesto dane z digitálnych služieb v rámci daňových sústav. Z hľadiska histórie klasifikačné kritérium daní podľa spôsobu zdaňovania, členíme dane na priame a nepriame. Toto kritérium patrí medzi najstaršie.

Pri tomto členení medzi rozhodujúce aspekty zaradíme prenos daňového bremena, spôsob ukladania dane a tiež aj techniku výberu dane. Pri teoretickom pohľade daň z digitálnych služieb môže sa pretaviť do ceny samotnej služby, potom ju bude znášať konečný spotrebiteľ a pôjde teda k presunu daňového bremena, tak na druhej strane bude sa zdaňovať príjem zo zdaniteľných služieb. Táto otázka provokuje ďalšiu vedeckú diskusiu.

Návrh smernice Rady o spoločnom systéme dane z digitálnych služieb pre príjmy vyplývajúce z poskytovania určitých digitálnych služieb (článok 113 Zmluvy o fungovaní EÚ). Ide o krátkodobé dá sa povedať dočasné riešenie zavedením nepriamej dane, ktorá sa vzťahuje na príjmy vytvorené z digitálnych činností, kde používatelia zohrávajú dôležitú úlohu pri tvorbe hodnôt. Daňové príjmy pri tejto forme by vybrali členské štáty, v ktorých sú používatelia umiestnení a vzťahovali by sa na spoločnosti s celkovými ročnými celosvetovými príjmami vo výške 750 miliónov EUR a príjmami EÚ vo výške 50 miliónov EUR, čím by sa malo zabezpečiť, že začínajúce menšie podniky by neboli zaťažované. V prípade, že sa daň uplatní vo výške 3% možno vytvoriť výnosy vo výške 5 mld. EUR ročne. Daň by mala byť odpočítateľná od základu dane z príjmov právnických osôb platenom spoločnosťami, aby sa zmiernili riziká dvojitého zdanenia¹⁴. Zdaniteľnou osobou by tak boli iba digitálni giganti ako napr. Google, Apple, Facebook, prípadne iné spoločnosti s uvedenou výškou ročného obratu.

Väčšina krajín EÚ sa zhoduje na tom, že daňové predpisy EÚ sú už zastarané, ale nedokázali

¹² Dôvodová správa k návrhu smernice Rady (EÚ), ktorou sa stanovujú pravidlá týkajúce sa zdaňovania príjmov právnických osôb, ktoré sa vyznačujú digitálnou prítomnosťou / SWD (2018)81final/ - /SWD(2018)82final/ zo dňa 21.03.2018, čl.3 ods. 5

¹³ Návrh smernice Rady (EÚ), ktorou sa stanovujú pravidlá týkajúce sa zdaňovania príjmov právnických osôb, ktoré sa vyznačujú významnou digitálnou prítomnosťou /SWD(2018)81final/ - /SWD(2018)82final/ zo dňa 21.03.2018, čl.3 ods.5.

¹⁴ Návrh smernice Rady (EÚ), ktorou sa stanovujú pravidlá týkajúce sa zdaňovania príjmov právnických osôb, ktoré sa vyznačujú významnou digitálnou prítomnosťou /SWD(2018)81final/-/SWD(2018)82final/ zo dňa 21.03.2018

sa dohodnúť na ich zmene. Menšie krajiny s nízkym daňovým zaťažením aj po rozsiahlych diskusiách o DST, reformu stále odmietajú. Kompromisný návrh Francúzska a Nemecka, ktorých zdanenie cieli iba na príjmy z online reklamy (Daň z digitálnej reklamy, DAT) postihol rovnaký osud.

Pre prijatie rozhodnutia v daňovej oblasti je potrebný jednomyselný súhlas všetkých členských krajín.

Významnou súčasťou práce OECD bude v budúcnosti predovšetkým revízia medzinárodných daňových pravidiel so zahrnutím aj vplyvu digitalizácie, ktorá má významné dôsledky pre nadnárodné spoločnosti a vlády, taktiež má značný vplyv na budúcnosť našich daňových systémov. Aktualizácia práce OECD v spomínaných oblastiach bude súčasťou správy o daniach a digitalizácii, ktorá pripraví inkluzívny rámec, ktorý sa predpokladá, že bude predložený skupine G20 v roku 2020¹⁵.

V súčasnosti platné nástroje zdaňovania nie sú postačujúce pre zdaňovanie príjmov z digitálnych služieb, bolo by potrebné zaviesť novú daň, ktorej základom by bol princíp zdaňovania v mieste, kde sa hodnota a zisk skutočne tvoria. Dá sa povedať, že ide o odklon od tradičného zdaňovania, ktoré je založené na fyzickej prítomnosti daného subjektu na konkrétnom mieste.

Je vecou diskusie, či by bol vhodnejší medzinárodný, či európsky model zdaňovania alebo by bolo prijateľnejšie ponechať zdaňovanie v daňovej suverinite jednotlivých štátov, momentálne sa reálnejšími zdajú unilaterálne právne úpravy. Táto problematika je a stále bude aktuálna, pretože bude narastať rozsah digitálnych služieb vo svete digitálnej ekonomiky a je potrebné aj dospieť k efektívnemu riešeniu zdaňovania digitálnych služieb.

Perspektívy a problémy zdaňovania digitálnych služieb na Slovensku

Európska komisia (21.03.2018) navrhuje nové opatrenia, aby všetky podniky v EÚ platili spravodlivé dane. Cieľom spomínaných opatrení je to, aby sa EÚ stala svetovým lídrom pri navrhovaní daňových zákonov vhodných pre modernú ekonomiku po digitálnej transformácii. V súčasnosti právny poriadok v SR reflektuje iba na niektoré javy v digitálnej ekonomike. Môžeme medzi ne zaradiť zdaňovanie virtuálnych mien¹⁶ a tiež zdaňovanie zdieľanej ekonomiky¹⁷.

V súčasnej dobe právna úprava SR ešte v plnej miere nereguluje zdaňovanie digitálnych služieb. Aj keď daňové právo SR už reflektuje na niektoré prvky digitálnej ekonomiky, ale v podstate ide len o riešenia, ktoré nemajú komplexný charakter. Zatiaľ sa nezavádzajú nové dane, ale v podstate ide o zdaňovanie prostredníctvom už existujúcich daní napr. dani z príjmov novelizáciami zákona č.595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Slovensko v súčasnej dobe čaká na komplexné a harmonizované riešenie na úrovni EÚ, a to nielen v otázkach dane z digitálnych služieb vo verzii DST, ale aj kompromisu vo verzii DAT (teda len digitálnej reklamy)¹⁸.

¹⁵ OECD (2019), „Tax and Digitalisation“, OECD Going Digital Policy Note, OECD, Paris /online/. /cit.29-12-2019/. Dostupné na <http://www.oecd.org/tax/beps/tax-and-digitalisation.pdf>.

¹⁶ Hrabčák,L.: „Virtuálna mena a právo“. In : Vplyv moderných technológií na právo: recenzovaný zborník príspevkov z vedeckej konferencie. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2019. S.99-110

¹⁷ Bonk, F: O zdaňovaní príjmov v kontextoch zdieľanej ekonomiky. In: Justičná revue, roč.70,2018, č.12, s.1342-1356

¹⁸ EUROAKTIV. Štáty Únie sa na digitálnej dani nedohodli, krajiny V4 plánujú konať na vlastnú päsť /online/

Záver

Ak má Slovensko v plnej miere prosperovať z digitálnej transformácie ekonomiky a z prechodu na inteligentný ekologický vývoj a profitovať z obrovských príležitostí, ktoré so sebou prináša, čas na jej realizáciu je práve teraz po pandémii koronavírusu. Implementáciou tejto stratégie digitálnej transformácie Slovensko sa môže pretransformovať na modernú krajinu s inovačným a ekologickým priemyslom, ktorý vo veľkej miere profituje zo znalostnej digitálnej a dátovej ekonomiky, s efektívnou verejnou správou spravujúcou inteligentné vyžívanie územia a infraštruktúry a s inovačnou spoločnosťou, ktorej občania využívajú svoj potenciál a žijú kvalitný a bezpečný život v digitálnej ére.

„Digitálne hospodárstvo je výzvou pre naše daňové systémy. Najdôležitejšie je, že v diskusiách sa potvrdilo želanie všetkých lídrov EÚ ďalej pracovať na efektívnom a spravodlivom riešení.“
(Donald Tusk, predseda Európskej rady, po stretnutí s lídrami EÚ v marci 2018 na zasadnutí Európskej rady).

Zoznam použitej literatúry

1. www.auriga.com/blog/2016/digital-transformation-history-present-and-future-trends/
2. www.oecd.org/going-digital/C-MIN-2018-6-EN.pdf
3. European Commission, Country Report Slovakia 2019, [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-europea-semester-country-report-slovakia_en_O.pdf\(1.3.2019\)](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-europea-semester-country-report-slovakia_en_O.pdf(1.3.2019))
4. EUR-Lex, Directive establishing the European Electronic Communication Code, [https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj\(10.3.2019\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj(10.3.2019))
5. McKinsey, The Rise of Digital Challengers-Perspective on Slovakia, [https://digitalchallengers.mckinsey.com/files/The-rise-of-Digital-Challengers-Perspective-on-Sk.pdf.\(20.3.2019\)](https://digitalchallengers.mckinsey.com/files/The-rise-of-Digital-Challengers-Perspective-on-Sk.pdf.(20.3.2019))
6. Dôvodová správa k návrhu smernice Rady (EÚ), ktorou sa stanovujú pravidlá týkajúce sa zdaňovania príjmov právnických osôb, ktoré sa vyznačujú digitálnou prítomnosťou /SWD(2018)81 final-/SWD(2018)82 final/ zo dňa 21.03.2018, čl.3 ods 5
7. OECD (2019), „ Tax and Digitalisation“, OECD Going Digital Policy Note, OECD, Paris /online/. /cit.29-12-2019/ Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax-and-digitalisation.pdf>
8. BHOGAL, S. et al. European Union: Taxing The Digital Economy And Digital Service Tax Proposals Impacting The United Kingdom And The European Union. 2019. /online/. /cit.29-12-2019/. Dostupné na : <http://www.mondaq.com/uk/x/821258/withholding+tax/Taxing+The+Digital+Economy+And+Digital+Service+Tax+Proposals+Impacting+The+United+Kingdom+And+The+European+Union>.
9. DORIN, S.: Digital Services Tax in France. /online/. /cit. 15-12-2019/. Dostupné na: <https://www.twobirds.com/en/news/articles/2019/global/digital-services-tax-in-france>.
10. EURACTIV. Štáty Únie sa na digitálnej dani nedohodli, krajiny V4 plánujú konať na

/cit. 24-12-2019/ Dostupné na <https://euroaktiv.sk/section/buducnost-eu/news/staty-unie-sa-na-digitalnej-dani-nedohodli-V4-planuju-konat-na-vlastnu-past/>.

- vlastnú päšť. /online/. /cit.24-12-2019/. Dostupné na :
<https://euroactiv.sk/section/buducnost-eu/news/staty-unie-sa-na-digitalnej-dani-nedohodli-krajiny-v4-planuju-konat-na-vlastnu-past/>.
11. Európska komisia: Zdaňovanie digitálneho hospodárstva. /online/. /cit.24.12.2019/. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/digital-taxation/>.
 12. Európska komisia: Európska rada, 19.-20.oktobra 2017./online/. /cit. 24-12-2019/. Dostupné na : <https://www.consilium.europa.eu/sk/meetins/european-council/2017/10/19-20/>.
 13. GOUGH, S. Digital Services Tax in the UK./online/ /cit. 15-12-2019/. Dostupné na: <https://www.twobirds.com/en/news/ertiles/2019global/digital-services-tax-in-the-uk>.
 14. BABČÁK, V.: Daňové právo na Slovensku.1. vydanie. Bratislava: EPOS,2015.750 s. ISBN 978-80-562-0091-9.
 15. BONK, F.: O zdaňovaní príjmov v kontextoch zdieľanej ekonomiky. In Justičná revue, roč.70, 2018,č.12,s.1342-1356.
 16. HRABČÁK, L.: Výzvy pre daňové právo v podobe Blockchain technológie. In Zborník príspevkov zo 6. ročníka Jarnej internacionalizovanej školy doktorantov UPJŠ 2019. Košice : ŠafarikPress, 2019.250 s. ISBN 978-80-8152-741-8.
 17. HRABČÁK, L.: „Virtuálna mena“ a právo. In Vplyv moderných technológií na právo: recenzovaný zborník príspevkov z vedeckej konferencie. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2019. 310 s. ISBN 978-80-8152-728-9.
 18. HRABČÁK, L., STOJÁKOVÁ, M.: Digitálna ekonomika, digitálne služby a daň z digitálnych služieb – hrozba alebo výzva pre normotvorcov ?, STUDIA JURIDICA Cassoviensia, elektronický vedecký časopis, ISSN 1339-3995, ročník 8, 2020 , číslo 1, Dostupné na : <https://doi.org/10.33542/SIC2020-1-02>
 19. PAPULA, J. a kol.: Manažérska ekonomika. 1.vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. 258 s. ISBN 978-80-7552-808-7.

Kontaktné údaje

Ing. Magdaléna Červeňová, Csc
Katedra financií
NHF
EU
Dolnozemska cesta
852 35 Bratislava
SR
magdalena.cervenova@gmail.com
magdalena.cervenova@euba.sk